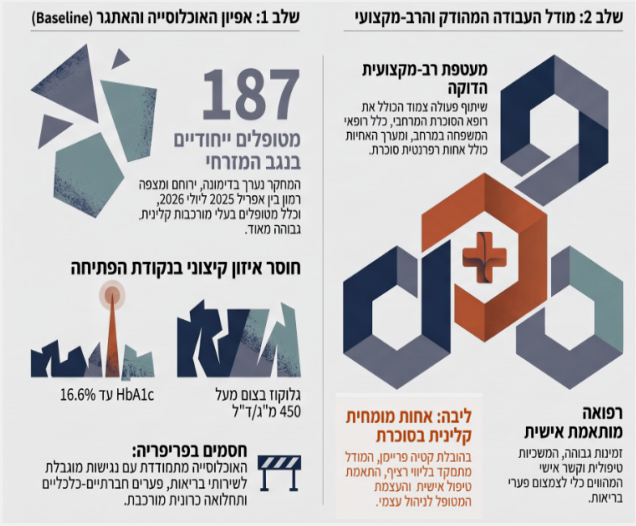
בין פריפריה לאיזון: תרומת אחות מומחית סוכרת לשיפור תוצאים קליניים באוכלוסייה מורכבת

קטיה פריימן, אחות מומחית קלינית בסוכרת , מכבי מחוז דרום
ד"ר מוריה גל, סגנית רופאה מחוזית, מכבי מחוז דרום

רקע ומטרות

איזון גליקמי מהווה יעד מרכזי בשיפור איכות הטיפול בסוכרת ומהווה גורם מפתח במניעת סיבוכים ותמותה. אתגר זה מתחדד בפריפריה גאוגרפית המאופיינת בפערים סוציו-אקונומיים, נגישות מוגבלת לשירותי בריאות ותחלואה כרונית. מודלים עדכניים מדגישים את תרומת אחות מומחית קלינית לסוכרת בשיפור איזון, חיזוק ניהול עצמי והפחתת סיבוכים ואשפוזים. מודל זה מבוסס על רפואה מותאמת אישית- ליווי פרטני, התאמת טיפול, הדרכה רציפה ותמיכה התנהגותית. מטרת העבודה להעריך את השפעת מודל זה על מדדי איזון סוכרת במרחב נגב מזרחי בדרום הארץ (תרשים 1).

תרשים 1: מודל הטיפול הרב שלבי של אחות מומחית סוכרת בצוות במרחב פריפרי בשיתוף פעולה עם רופאים וצוות אחיות במרחב.

שיטות

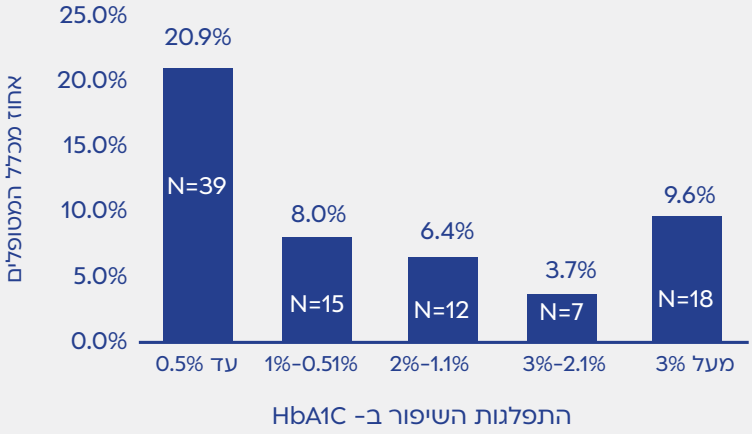
בוצע ניתוח רטרוספקטיבי של מטופלים עם סוכרת שנוהלו במעקב אחות מומחית. נכללו מטופלים עם לפחות שתי מדידות HbA1c ו/או גלוקוז בצום לאורך תקופת המעקב. נותחו ערכי התחלה וסיום, שינוי אבסולוטי וסווגו מגמות לשיפור, יציבות או החמרה. בוצע ניתוח תת-קבוצה למטופלים עם חוסר איזון משמעותי בתחילת ההתערבות (תרשים 1).

תוצאות

64 מטופלים עם נתוני מעקב מלאים, הדגימו מגמת שיפור קלינית מובהקת. כ-60% מהם, הציגו ירידה בערכי HbA1c (ירידה ממוצעת של 1.2-0.6- נקודות), וכ-55% מהם, הציגו ירידה בערכי גלוקוז בצום (40-15 מ"ג/ד"ל בממוצע). כ-50% השתפרו בשני המדדים במקביל, וכ-70% השיגו שיפור לפחות במדד אחד. כ-15–20% נותרו יציבים וכ-25–30% הציגו החמרה.

השיפור הבולט ביותר נצפה במטופלים עם איזון גרוע בתחילת הדרך (HbA1c >9–10), עם ירידות של 3-7 נקודות בערכי HbA1c ועד מעל 200 מ"ג/ד"ל בגלוקוז. נצפתה גם תנודתיות בין מדדים בחלק מהמקרים, המשקפת מורכבות קלינית והיענות משתנה. (תרשים 2).

תרשים 2: התפלגות שיפור ב- HBA1C לפי עוצמת השינוי (N=187)

מסקנות והמלצות

ממצאים אלו עולים בקנה אחד עם עדויות לכך שטיפול בהובלת אחות מומחית משפר איזון סוכר, מחזק ניהול עצמי ומפחית שימוש בשירותי חירום, תוך תרומה רחבה לבריאות הציבור. המודל מציג השפעה קלינית משמעותית בפריפריה מורכבת ומהווה דוגמה לרפואה מותאמת אישית המבוססת על קשר אנושי, זמינות והמשכיות טיפול. חשיבותו אינה רק בשיפור מדדים אלא במניעת סיבוכים עתידיים וצמצום פערי בריאות. ההתערבות אינה רק משפרת איזון סוכרת – היא משנה את מסלול המחלה באמצעות חיזוק היכולת של המטופל לנהל את מחלתו ביום-יום.
הממצאים תומכים בהרחבת המודל כאסטרטגיה לקידום איכות, שוויון ונגישות במערכת הבריאות.